

سند خواجگی و مجلس توران شاهی
که نبخشند ترا آب حیات از شاهی

تو در فقر ندانی زدن از دست مده
ای سکندر به نشین و غم پیوده مخور

حافظ خام طبع شرمی از بر قهر بدار

عملت چیست که مزدش در جهان میجوای

برای مردم دیده روشنائی
برای شمع خلوتگر پارسائی
دلخون شد از غصه سانی کجائی
فرود شدند منقاح شکل کثائی
ز حدیبر و سفیر و فائی
که در تاجم از دست زاندر پائی
که گوی نبود است خود آشنائی
خواهد ز سنگین دلاں مویبائی
بسی پادشاهی کنم در گدائی
ز هم صحبت که جدائی جدائی

سلامی چو بوی خوشش آشنائی
درودی چو نور دل پارسایان
نمی بینم از پیمان هیچ بر جا
ز کوی مغان روگردان که آنجا
عروس جهان گرچه در حد حسن است
می صوتی انگن کجا میفرود شدند
رفیقان چنان عهد صحبت شکستند
دل خسته من گرشس همی نیت
مرا اگر تو بگذاری ای نفس طلوع
بیاموزمت کیمیای سعادت

کمن حافظ از جور گردون شکایت

چو دانی تو ای بنده کار خدائی

که بگویی میفرودشان دو هزار جم بجایم
به هزار بار بهتر ز هزار پخته خاسم
که به همت عزیزان برسم به نیکناسم
که بفضاعتی ندایم و قلند ه ایجم دلجم
که لب حیات ابود ونداشتی دولجم

که برو نیز دستان ز من گد اپیایم
اگر این شراب خامت اگر آن جزئیایم
شده ام خراب و بدنام و منور امیدم
تو که کیمیای فروشی نظری بقلب باکم
بکجا برسم شکایت که گویم این حکایت

عجب از وفای جان که تقدی نفر تو
بروید پارسایاں که نماند پارسائے
رزهم میگلن ای شیخ بجه انہای نسیم
سرخدمت تو دایم بخرم بیع مفروش

۲۵ نہ نامہ و پیامی نہ شیش و سلاست
منی باب در کشیدیم و نامہ تنگ نامے
کہ چو مرغ زیرک افتد تفتد بیع و لمے
کہ چونبہ کتر افتد بمبار کے خلاست

بکشائے تیر شرگاں و بریز خون حافظ
کہ خیاں کشندہ را از کشد کس انتقالے

نوبہ راست در آن کوش کہ خوشدل باش
چنگ در پرده می سید بہت بند و لیک
من گویم کہ کنوں باک نشین و چونوش
در چین ہر وقتی دفتر حالی و گراست
گرچہ راہیت پر از ہم زمانا برو دست
نقد عمرت ببرد غمہ دنیا بگراف

کہ بے گل بد باد تو در گل باش
و غلط آن گاہ و بد سود کہ قابل باش
کہ تو خود دانی اگر زیرک و عاقل باش
حیف باشد کہ ز حال ہمہ عاقل باش
رفتن آساں بودار و اقف منزل باش
گر شب و روز در این قصہ باطل باش

حافظا اگر بد و سخت بلندت باشد
صید آن شاہ طبع شامل باش

تکوئی یاری آید نسیم با و نور و نورے
چو گل گر خوردہ داری خدا را ضر و عشرت
سخن و پروردہ می گویم چو گل از پروردہ بیرون آست
منی دایم چو جان صافی و صوفی میکند ہمیش
طریق کام جستن جیت ترک کام خود گفتن
جدائید یا شیر نیت کنوں نہا نشین الطبع
بعبج علم تو اں شد ز باب طر مجرم

ازیں با و ارد و خواہی چراغ دل برافروز
کہ تو ازین غلطها و ادوس و امی زر اندوزے
کہ بیش از پنج روزی نیست حکم میر نورے
خدا را بیع عاقل را بسا و اجبت بد روزے
کلاه سروری نیست گراں ترک بر دوزے
کہ حکم آسماں نیست اگر سازی اگر روزے
بیازا کہ جاہل را زیادہ میر بد روزے

مداغم نوہ قمری بظرف جو یاروں صیت ۲۶ گراونیز جو من غمی وارو شبانروز سے
بہ بتاں روکہ از بیل طریق عشق گیری
بہلنس آئی کہ حافظ سخن گفتن بہ سوز

انتخاب

قصاید عرفی

بک

امتحان انگریزی

جامعہ عثمانیہ

مطبوعہ

مطبع نظام رکن بازار عیسوی میاں

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

گوهر هر سو و در حبیب نریاں انداخته
 بس پایوں مع عقل از آشیان انداخته
 معرفت کو تیر حکمت بر نشان انداخته
 طح رنگ آمیزی از فصل خزاں انداخته
 عادت خیمازه در حبیب کماں انداخته
 از نسیم عشوه فرش ارغواں انداخته
 صفو تو شارین رحمت را بران انداخته
 فرش استبرق بزیر سائبان انداخته
 آن همانا سایه بر این استخوان انداخته
 عزت نشان از اوج عزتو شان انداخته
 شادی راحت نشان از اتواں انداخته
 نوع و سان نعمت را موکشان انداخته
 دل بدست آورد جانرا از میاں انداخته
 در کسند طره عنبر نشان انداخته
 کوتهی در حبیب عقل نکتہ و ان انداخته
 ریزه آنرا بحسیم اندر و ان انداخته
 کای تو هم در راه عشق خود عنان انداخته

ای مناع ورود در بازار جاں انداخته
 فوسیرت در شب اندیشه اتماف تو
 از کماں تاجتہ بنیچم تحیر کرده جا
 ای بطبع باغ کون از بهر بران حدوث
 سحرمت اندیشه را افکنده در و ان تیر
 در چمنهای محبت هر قدم چون کربلا
 مرغ طبع اندر هوای سعادت کشوده بال
 سایه پرور و نعمت در آفتاب رستخیز
 طوره عشق ترا از مغز جان آورده ام
 ای نذرت را روانی داده در بازار عشق
 بر کجا تا شیر غم را داده اذن عموم
 زین خجالت چون بروں آیم کول موج خون
 فیض را تا زخم که هر کس با بابت انداخت
 صید دل را بهر آگاهی ز مستیا و ان
 کرده از عرفان لباس عجز را دامن دراز
 طهر که خوان عشق افکنده ام در کامل
 شرع گوید منع لب کن عشق گوید نعره زن

دولت و صلحت که در یابد که با آن محرمی
 حیرت حسن تر از ازم که در بزمه وصال
 وصف صنعت کز لب بهره میریزد برون
 در نهایت چو کشایم لب که برق ناکس
 من که باشم عقل گل یا ناوک انداز ادب
 مست ذوق عرفیم که نغمه توحید تو

جو بر اول علم بر آستان انداخته
 جام آب زندگی از دست جان انداخته
 نطق را در معرض عقد اللسان انداخته
 منطق را آتش اندر خان و مال انداخته
 رخ اوصاف تو از اوج بیابان انداخته
 لذت آوازه در کام جبین انداخته

بیمه در کائنات صلی الله علیه و آله وسلم

(ع)

اقبال کرم میگز و ارباب هم را
 از رغبت دنیا هم آشوب گرم
 قهرم بیاست کشد از منده همت
 بی برگی من داغ نهد بر دل سامان
 این جوهر ذات از شرف نسبت آباست
 هر چند که در کشاکش جاه و مناصب
 از نقش و نگار در دیوار شکست
 تا گوهر آدم نسیم باز ناستند
 امان بود وصف اضافی بهر ذات
 این برق نجابت که چند اند که هر من
 وصف گل و ریحاں بهر ابا باز نگرود
 المته شد که نیازم به نسب نیست

همت نخورد بیشتر لاؤ نفسم را
 زین باد پریشان نکنم زلف الم را
 در چشم وجود دارند هم جایی عدم را
 بیماری من زرد کند روی درم را
 سوست با بر این قدر اگر چه سریم را
 گناهم نمودند همه دود و هم را
 آثار پدیدست صنادید هم را
 ز آبا بی خود از شرم اصحاب کرم را
 این فتوی همت بود ارباب هم را
 بدست ولی گوهر ذات اب و عم را
 هر چند هوا عطر دهد توشت شرم را
 اینک بشهادت طلبم لوح و قلم را

اقبال نکند به چنانگی سیری نظم
 نوبت بن افکند و گویند که دوران
 بدین غلط این نعمت بیوقوع نسروم
 دوران که بوزنا کند آرایش مسند
 آرایش ایوان نبوت است که ز تعظیم
 روز که شمر دهند حدیش ز محالات
 آنجا که سبک و همیشه آید به تکلم
 سارایت عفو و غضبش سایه نیکنند
 تا شاید علم و مجلس چهره نیفرخست
 تا بیزرود هم تو از حکم کواکب
 انعام تو بر دوخته چشم و دهن از
 زان گریه و در روشنی دل که بیاموخت
 و رکوی تو تبدیل کند در کسب چشم
 از بس شرف و کبر گوهر تو منشی تقدیر
 تا حکم نزول تو درین دار نوشته است
 گر جوهر اول بحسبیم تو دور آید
 آنروز که اسکان چشم حادثه آراست
 تا کون ترا اصل مهلت نخواهند
 تا مجمع اسکان و در جوبت نه نوشتند
 تقدیر بیک نایه نشانید و محل
 تا نام ترا افسر فهرست نه کردند

برداشت بکدست قلم را و علم را
 آرایش از تو بکند مسند جسم را
 این نشیدت و گرسوت و نعم را
 مداح شهنشاه عرب را و عجم را
 خاک و در او اوج شرف و او قسم را
 تاریخ تولد نبوتش تند عزم را
 ز آسیب گرانی بجزر و گوشش اصم را
 بیعت منصور نشد آرایش و رسم را
 معلوم نشد فائده فی کیف و نه کم را
 تغییر و بدیمیت تو طعم نعم را
 احسان تو بگفته هر قطر کما بیم را
 روشگری آینه انصاف تو نم را
 اجزای خود و خود و اجزای قدم را
 آنروز که بگذاشتی اقلیم قدم را
 صده بعثت باز ترا شبیه ظلم را
 تن درنده قاست تعظیم تو خم را
 در سایه انصاف تو میخواست چشم را
 نشید قضا از حسب لفظ اہم را
 مورد متعین نشد اطلاق اعم را
 سلمای حدوت تو و بیای قدم را
 شیرازہ مجموعہ بستند کرم را

عربی شتاب این در نعت است شصت
 ہند ار کہ توان بیک آہنگ سرودن
 شایستہ بدت آر کہ بنیند درین شہر
 گیرم کہ خرد حصر کند مایہ نقوش
 شاہا بعلتایت کہ از ان کام کردانی
 از باغ نعیمش بدہ انعام و کیاسیز
 آسایش ہمایگی حق ز تو خواہد
 دامن زرد فرہ بخورشید و نیکن
 ہر خید طبیعی بود این مس تو بفرمای
 من ہم بجات لب بجلت نہ کشایم
 ہر گاہ کہ در مدح بلغزیم تو بجاتی
 تحصیل ثواب و شرف نسبت نعت
 تا مدح تو آمد ز شہیت بہ نوشتن
 دانش کشاید بسزا عقدہ نعتت
 مدح تو ز اخلاص کنم گدیہ نہ از علم

آہستہ کردہ بروم تیغست قدم را
 نعت شد کوزین و مدح کی و جسم را
 شایستگی صنیں چہ بیار و چہ کم را
 آن حوصلہ آخرز کجا نطق و رقم را
 نو سید ہل **عربی** معروم و درم را
 با سطل او سطل اصحاب شکم را
 او ہیرہ و وزخ نہ کند بلغ ارم را
 شوق طیران میکند ار باب ہم را
 تا جلوه و دہ نسیف تو اکیر کرم را
 ای آب حیات از لب تو خضر نعیم را
 کہ مدح نہ دامن من حیراں شدہ ذم را
 ز رنگو نہ فحل ساختہ حستان مجہم را
 با لاگرستن بند از یاد قلم را
 ز نجاست کہ اندیشہ نگون کرد علم را
 از تیکدہ چون آورم آہوی رحم را

نعت
ایضاً اور

اسے پرزودہ دامن بلا را
 چون در رہ مردمی نہی پائی
 یادم نہ کنی مدح گہ من
 دیواں گری محبت تو

سرور پے خویش دادہ مارا
 از کوچہ اطلب و فنا را
 بے ہژدہ ندیدہ ام صبارا
 کامروز مسلمست مارا

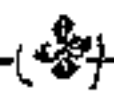

بیگانہ ز تاج کرد تارک
 جان و دل من پر از غم توت
 آادہ صد سرور و دم
 صد چاک سپردہ ام بہر دست
 اے بخت چنان کن کہ آخر
 یادست جفای چرخ بر بند
 تاکے بشکب در پندیرم
 پارب چه عداوتت با من
 با خویش چو راز دوست گویم
 در ملک فرنگ و شہر اسلام
 تاکے بیسان خود بہ پیغم
 در انجمن جمال رویت
 گرفتش جمال تو نہ کیسرو
 تاکے منکم بعثوہ گوید
 از عشق فسلان ببار وادی
 ہر خید کہ راست گوید انکا
 رفتم کہ بہ کنج خانہ طبع
 گنجے بگفت آورم کہ شاید
 درج گہر آورم کہ شاید
 دستی سخن آورم کہ شاید
 اینک زبان رسانم از دل

آوارہ ز کفش کردہ پارا
 بہر توتھی کسبم چه چار
 ناگردہ متا ہم یک نوار
 ناگردہ بدوشش یک قبا را
 ممنون اثر کسبم دعا را
 یا بخل عطائے مہمک را
 آفات نجوم فتنبہ زارا
 این کارکنان کسبیا را
 از خانہ بروں کسبم صبارا
 معنزل ندیدہ ام موارا
 دست اجل شکستہ پارا
 گرفتہ ز آفتاب جازا
 از سینہ بروں کسبم صفارا
 کای و ہسم تو کردہ بی صبارا
 سرمایہ دانش و نوکارا
 خاموشی این ستم فزارا
 ہر مون شرف کسبم شنارا
 سرمایہ نعت مصطفیٰ را
 آویزہ گوشش انبیا را
 مجموعہ لطف اولیا را
 تا داغ کسبم دل سہارا

ای جو دوست و دل شمارا وی غم تو بال و پر صبا را

دیوان الفیہ بہر مخارج و لغزیت و پیت نامہ

ز آسمان وزین مستزودہ آگہاں آمد
لوائے فوج حکومت بقتلگاہ رسید
دو جنبشے است کہ از غایت جلالت کتہ
نخت ہجرت سلطان دین کہ از کعبہ
دوم ہر اجعت فخر و ہر و سر کز ملک
بجد مملکت شاہ رفت و عالم گفت
چو باز گشت ز اقصای ملک دولت گفت
سپہر گفت ہل ہج روزگار و بگوئے
جہاں بگفت کرنے نے گو کہ جان جہاں
من این شنیدم و گفتم کہ گر عرض جہت
گو خلاصہ تقدیر خانخانان است
بہر قدم کہ ہمیں زوزہیں زماں را گفت
بہر و پار کہ آمد زماں زمین را گفت
درون دائرہ آسمان ز آمدنش
ز سبب بندی نامت کہ تاج و تاجک نظم
بیایا کہ ز اقبالت ای بہشت ہم
اگر ہوائے چمن داشت نو بہار رسید

کہ آفتاب زمین تاج آسمان آمد
ہجے اوج سعادت باشیاں آمد
لباب حملہ تواریخ در جہاں آمد
سو دنیہ پیکمیل انس و جان آمد
بہ شنگاہ شہنشاہ کامسراں آمد
کہ صدر مجلس دنیا آسمان آمد
کہ روزگار بہر رفت در میاں آمد
کہ آفتاب سوئے ناف آسمان آمد
بلب رسیدہ و گرد زن جہاں آمد
ہمیں نہ بس کہ گوی حند ایگان آمد
کہ مہمان شہنشاہ انس و جان آمد
کہ ختم آمد و فرخندہ و جہاں آمد
کہ تاجم آمد و بر فرق منو قدان آمد
بعرش و فرش بگویم کہ آسمان آمد
چو و یکسوزی و جبذ او ہاں آمد
زمانہ بر تر از امید کامسراں آمد
و گر امید شمر داشت بوستان آمد

قلم نمان تو سنجید و نہ فلک را گفت
 فلک غمان تو بوسید و شش جہت را گفت
 حرم روضتہ جاہ ترا بوس چہ
 توفی کہ در ازل اندیشات بدین قضا
 گزشتاے تو از طبع میکنی نہ تنگیر
 مگر دعائے تو جو شد ز دل سخن قبول
 فلک بلجہ ہستی بعکس فرمانت
 امید بر اثر نقش پائے احسانت
 ز عجز دم زوم اندیش لب گزید و گفت
 فلک بمدح تو دوشینہ کرد و تحریم
 خدا یگانا حال و لم توصیف انی
 چہ احتیاج کہ گویم کہ مر و عمرانی را
 درین صیبت عظمی کہ در ہر سنگین دل
 چہاں فریبت مرا گریہ ہائے روحانی
 کہ رہیرش بعدم شد کہ مرگ از سر گش
 رفت و لطف تو بر من گماشت این بہت
 دلے نسبت اوصاف و وحدت ارواح
 تو آگہی کہ مرا از غروب این خورشید
 من آگہم کہ گراں شب چراغ گم کردم
 بہار باغ مرا اگر قضا بخت برد
 ہر آن عروس کہ در نور شد ز مجلہ نطق

خوشا ہلال کہ ہم شکل این بناں آمد
 خوشا زمانہ کہ در تحت این عنان آمد
 کہ آفتاب در و فکل اقواں آمد
 گذشت بر اثرش لہر کن فلکاں آمد
 کہ گوش بر در دروازہ و ہلال آمد
 شکافت برقع و تا سر حد زباں آمد
 دو غوطہ زونیتہ عمر جادواں آمد
 دو گام زولہر گنج شایگان آمد
 کہ راز سینہ اندیشہ بزباں آمد
 چہاں کہ نطق بزویک داستان آمد
 چہ گویت کہ ولم چون زعم گراں آمد
 چہ بر سر از ہوس مرگ ناگہاں آمد
 ز گریہ بر سر ہوشم خون نشان آمد
 کہ چشم از ہوس قطرہ بجاں آمد
 سیاہ پوشش تر لذت عمر جادواں آمد
 بنزد عقل کہ تا وان آن زباں آمد
 ہماں کہ رفت بنزد یکبارہاں آمد
 چہ گنجائے سعادت زبان جاں آمد
 چہ گوہرم تلافی آن زباں آمد
 بہار باغ ہوشم بہ بوستاں آمد
 ز راہ تہنیت اینک بہ آستاں آمد

که عهد دولت بهان شد و نسلان آمد
که دور خست این رفت و دوآن آمد

همیشه تا رسد از آسمان گویش این کون
ز دوره تو گویا و آسمان تا چشمش

در وصف کشمش

گر مرغ کباب است که با بال و پر آید
جاست که خرف گرو و آنجا گهر آید
از لطف هوا چاشت نسیم سحر آید
اورا چه گسسته محل محل ویر آید
آید سوسو کشمیر و گنگش بر اثر آید
تا بلبل شیراز درین باغ در آید
گر پائے نهم خون گلم تا کسر آید
ز انسان که ز فانوس چراغی بد آید
وز لعل او سیب قرمعل تر آید
گود عیسی گزنگزنده است در آید
من می حرم از زال فلک عشوه گر آید
کوثر بشرش تیز تر و تشنه تر آید
از خست سنگ و دهن تیشه بر آید
آن باو که درین گد گر آید جگر آید
حرا بکنند سیل که خورشید بر آید
گر ساغر چینی ز هوا بر حبر آید

بر سوزت جانے که پکشمیر در آید
بگذر ز فیضش چه شود گوهر کیتا
و اگر چنین فصل که در ساحت گلزار
از بلبل خاموش دل باغ گرفت است
گل هم چه کند باو صبا خواست که عمری
کو نهفته از شاخ گل جمله تخی باشش
نشگفت گل اما بیشل برگ شانه
وقت است که گل بر فکند پرده ز رخ باز
مناب گل از هم بشکافد قطب شاخ
فردوس بدر و از ده کشمیر رسید است
زیبانی کشمیر گرش باعث عشواست
آن چشمه که رضوان چو رود تشنه بسوزش
آل لاله که می گام تراشیدین خارا
در پاشت که از نسیم گل گرد نشان است
تا رنگ گل نشکند از نا لبش خورشید
از بس که کند جذب طوبت خطم تر نسبت

حاجت بدوزخم از فندش قطع محاسن
 زان کز بدوشو و نماز خم نخستین
 کشمیر بہشت ست فریندہ کہ شبلی
 طاوس مثالے کہ نہ افتازہ پروبال
 زیندہ عروس کہ بیغزودہ جمالش
 ہر لحظہ کہ شاداب و ترش بنیم و گویم
 یاد از روش خود کنم و نرم خداوند
 چون بوی گل آید کنم از انجمنش یاد
 ہر گہ کہ بغرم سفر از شوق تو عمری
 زاری کند از شش بہت آواز کہ شتاب
 لیک از ہر خلدت کہ فی لطف جنابت
 کشمیر پروا داد و داد کشمیر
 کارش ہمہ انپاشتن چشمہ گریاست
 ترسہ کہ در بر خاک چو از شوق تو گریہ
 از بکہ طلیم صفت افتادہ ہوایش
 مگر تو اش آور و بکشیسر و گرنہ
 می آیدومی سوزد ازیں رشاک کشمیر

اگر نگدے مال قطع شجر آید
 مصمت شدہ تا زخم دگر بر اثر آید
 آید چو در صومعہ بروئے سفر آید
 ہر لمحہ بزنگ و گرانہ ز نظر آید
 ہر دم بنظر خوشتر و شاداب تر آید
 بکشائے نفل بو کہ از آغوش در آید
 ہر گہ کہ صبا از چمنش جسلوہ گر آید
 تا نگہت گل مایہ صدور و سر آید
 آید بوجہ و سے و با چشم تر آید
 کیس فصل و فصل و گرم بر اثر آید
 چنداں کند کث کہ وقت نشر آید
 اتانہ چناں کش بدل از دیدہ در آید
 ہر گاہ کہ سیاہے تو اشس و نظر آید
 خون جگرش گل شود آنگہ بدر آید
 بیم است کہ او سحرش بی اثر آید
 کے از سر آن خاک بن خاک و گر آید
 چون یافت کہ آید بہ کجا بر اثر آید

ختم شد

انتخاب

قصاید حکیم و عالی
بیرک

انتخاب انجمن ترمید

جامعہ عثمانیہ

مطبوعہ

مطبع نظام کن بازار علی میاں

درد علی بن موسی الرضا علیه السلام

(مؤ)

بگردون تیره ابری با بادان برشد از دریا
 چو چشم ابرین خیره چو روی رنگیان تیره
 شبه گول چون شب عاشق گرفته چون اعانتی
 تنش پاییز آلوده دلش از شمع آلوده
 بدل گاشتن من زندان گهی گریان گهی خدا
 چو دودی بر مو آشفته چو دودی مست آشفته
 شده خورشید نور افشان بمای جرم او پنهان
 و یاد تیره چه بیزن نهفته چه در روشن
 لب غنچه رخ لاله بروں آورده بحال
 ز فیض او دمیده گل شمیمه طره نعل
 عذار گل خراشیده خطری جان ترا شمیمه
 از و اطراف خارستان شده کی ببارت
 نگنده بر من سایه حسن را داده سر مایه
 زیمش مرغ جان پرده همیش زهر آلوده
 خورشید مردم از گردون که پوشد بر تن با هو
 فغاند برین شرال و ماند از من لاله
 کنون از فیض او بنان نماید از گل و بجان

جو امر خیزد گوهر ریزد گوهر سیزد گوهر زرا
 شده گفتمی همه چیره به مغزش علت سودا
 باشک دیده و امق بزنگ طره عذرا
 بروں پر سر مه سوده دروں پر لولو لالا
 چو در بزم طب زندان ز شوزنشا صبا
 زده بس در ناسفته زمستی خیمه زخارا
 چو شاه معصوم در زندان چو ماه چرخ در ظلما
 و یاد روشن گفتمین شده در کام اثر ما
 ز بس باران از ان شر الی طرف گلشن و صحر
 کشیده از طب بلبل شلخ سخ گل آوا
 ز بس الماس پاشیده بلغ از شر الی بیضا
 و زو شک نگارستان زمین از لاله حمر
 چمن زو غرق پیرایه چو رنگین شاد بر عینا
 چو او چون از و با غر و و یا چون دو کشد آوا
 زینل کسوت اکسوں ز شر الی خلعت و بیا
 چنان از بل کشد لاله که سعد از فرقت ایما
 بزنگ چهره نعلان بوی طره حورا

چمن از سر و دینبر به مال خلق و کسبش
 ز بس گلپای گوناگون چمن چون صدف انگیز
 ز بس خوبان فرخ رخ گلستان غیرت خلق
 ز بس لاله زبس نسری دمن رنگین چمن
 گل از با و وزان از زان و زان بخت حق از با
 ز قمر لاله و سوسن ز نور نور و نسبت
 چو در با موی چو در لبان صدف در صدف
 تو گویی اهل یک کشور به شهر با بر همه
 چمن از قمر زردین چنان از انشت چمن
 غیر بر پیشانی کان ننگ تجو ایما
 امام شامن ضامن حرمیش چون حرم امن
 نهال بلع علیین بهار مر غزار دین
 سحاب عدل را از الیاض شمع مالاله
 ز شمش مهر فرو زنده لبش یا قوتی از زنده
 ز جودش قطره قلزم ز رویش بر قوی انجم
 بهشت از خلق او بوی مجید از جود او جود
 ستاره گویی بیدانش بلال بی چو کانش
 قمر رنگی ز رخسارش شکر طعمی ز گفتارش
 زمین آثاری از جودش فلک عشای از جودش
 خرد فضل و بانش قمر شمع شبستانش
 نظام عالم اکبر تو ام شرع پیغمبر

دمن از لاله و بهر طر از تبت و نینها
 تو گویی فرخ شعله طوس صبا گسترده در مرغی
 همه چون نوش در پانخ می چون سیم در سیما
 ز بوی آن رنگ ازین هوا گلشن زمین نیما
 بی بود شگفت از زان کسا و عنسیه سارا
 دمن چون وادی این چمن چون سینه سینا
 ز کیولا از نماز کیو ز کسب شهبلا
 چنان در خشک سال اندر بهامون استقا
 کوه طوس از فر شاه دین برین نگیند حضرت
 ولی از در منان علی عالی ا علا
 زمین از حرم او ساکن سپهر از غم او پویا
 نسیم ز غم زمین شمیم دو حط طله
 خرد بر چهر او وال روان از مهر او شیدا
 از ان جان خرو زنده ازین فلاح سخن گویا
 جنازش قبله مردم رو ایش کعبه دلها
 بخت شمش گویی کرایان گنبد مینا
 ز نعل شمش کیرانش غبار توده غیر
 شب یا مهر دیدارش نهان چون روح در آ
 اهل در پیش زرش ندارد دم زدن بار
 بهر چه رخسارش ملک حیران تر از حیرا
 فرغ دیده حیدر سر در سینه زهر

ابد از مستیش آبی فلک در مجلس جوانی
 وجودش با قضا توام ز وجود نفس اسوانم
 قضا میریت در شمشیر قضا نیست در دستش
 زمین کونیت در شمشیر فلک می در دستش
 با نل بجز در کمان نبش خطا گفته جهان بخش
 ملک مست جمال او فلک محو کمال او
 زمان را عدل او زیور جهان ز اوقات او منجز
 ز قدرش عرش مقداری ز جنتش خاک کاشکار
 اهل را جود او مربع اجل را قهر او مضع
 رضای او رضای حق قضای او قضای حق
 کو اکب خشت ایوانش فلک جری خونخوارش
 رخس پیرایه مستی دلش سر پایه مستی
 ملک را روی دل سورهش فلک آبلاروش
 جهان را او بود آمر چه در باطن چه در ظاهر
 کند از یک شکر خنده هزاران سرور را زنده
 روی قدس پوشیده بهضم نفس کوشیده
 می از نیای لا خورده سبق از ما سوابده
 زووده زنگ مکانی شده در فوج فانی
 زده در دشت لاخر که لا معبود الا الله
 شده از بس بیاد حق بجز نفی مستغرق
 روان را ز پرورده سراید از در پرورده

بخوان جنتش نامی فرزندان بنیضه بهضیا
 حدوش با قدم بهدم حیاتش با ابد همتا
 چو پای بسته شمشیر مهر دنیا و مافیها
 در آخون آسمان پیش پیش اینز دکتا
 گر قسم کونهای نبش ز بسیاری شود پیدا
 زوریای نوال او جالبی آنچه خضرا
 ز ازا او زمان پرورد جهان او جهان پر
 بلخ شومش خاسی ریاض جنت الماوی
 فلک را قدر او مربع ملک را صدر او طبا
 دلش از با سوای حق گزیده غزلت عنقا
 بزیر خط فرمائش چه جا بلقا چه جا لبسا
 وجودش دایه مستی چه قطع چه بر مبداء
 بگر کوبه کوش طواف مسجد الاقصی
 یا مراد شود معاد ز دیوان قضا طغرا
 چنان کز چهر خشنده جهان پیرا برنا
 بزرم انس نوشیده می و حد ز جام لا
 وز انیس سر بر آورده ز جیب جائه الا
 چو مه در هم نورانی چو آب در جلوه دریا
 ز کاف نفی بسته ره سخلود نگاه استننا
 چنان با حق شده طموح که استننا بستننا
 بی گیر دگر در خورده تا اهل ابروی کالا

رموز علم اوریسی بود و وقتی شکر می
 زهی زیوال ثنا خوانت دویستی خوان است
 تبار و میخ جز گاهت زحل بندوی و سگاست
 بسرا لطف حق تا جت لریق شرح منجاب
 پس نو باوه آدم بهین سپرایه عالم
 قوی غالب قوی قاهر قوی باطن قوی ظاهر
 مسالک را قوی بر سیر ممالک را قوی زیور
 تو در مهوره امکاں خداوندی پس از زیور
 قوی بر نفع و ضرر قادر قوی بر خیر و شر قاهر
 تو جسم شرح را جانی تو در محصل را کانی
 تو دانی حقایق را تو بنیانی و قایق را
 سراز ماه تاملی ز حق پر دایه شای
 زمانرا از تو افزایش زمین را از تو آسایش
 بگلک قدرت و او تو بودی آفرین گستر
 ز درعت حلقه گردن ز رفعت شعله کانون
 اگر لطف تو ای و اورنگ و مطلق را بر سیر
 زهی ای شغل باغ دین گت اندر دیده حق بین
 در اوصاف تو قانی وید و او سخن دانی
 سخن تخم است داد و مقال ثنائی علی المار
 تعالی اندر گرش خوانی معافا و اندر گرش رانی
 گرش خوانی زهی با اول و درش رانی غیبی عاوی

چو داند ذوق ایلیمی رموز علم الاماسا
 خمی فتراک فرانت جانرا عروقه الوتھی
 ز بیم حشم جانکاهت فلک را بیخ استر خا
 با طقرب معراجت سبحان الذی اسرار
 چو خیر المرسلین معهم سخلو نگاه او او سنی
 قوی نهای قوی امر قوی را و ر قوی دارا
 محامد را قوی مطهر معارف را قوی منشا
 چو در گز خون چو در ز جان روان حکم تو در اشیا
 قوی بر بود و دو امر قوی بر نیک و بد و انا
 تو گنج کان زردانی تو دانی ستر ما او حا
 تو رویانی شقایق را ز ناست صم و صفا
 گرافزانی و گر گاهی نه باشد از کست پروا
 روانرا از تو آرایش حریدا از تو استغنا
 نزاده جان کمان مادر نموده مینت کان ابا
 ز قدرت نظر و جویون ز ملکیت خطوه بیدا
 ز آه خلق و بخشش قیامتها شود بر پا
 نماید خوشه پروین کم از یک دان خرا
 کند امر فرد و مقانی که تا حاصل بر دفر
 فشانند دانه و بنیران که چنید خوشه در جزا
 بهر حالت که پیدانی قوی هستر قوی مولی
 گرش خوانی شود خوشدل و غش رانی شود رسوا

گرش خوانی عفاک الله ویش رانی حاکم شد
گرش خوانی ثنا گوید ویش رانی دعا گوید
الانوار منیاں و مداز گل گل و ریحاں
چو لاله زار است خرم چو گل باختری توام

بهر صورت بخراک شد کما تبغی کما تبغی
نترسد بر ملا گوید ستم زیا کرم زیا
بروید بنیل از بتاں برآید لاله از خارا
چو ریحاں بنیر و شکس نم چو بنیل بر ستاں پیرا

دستان شاهنشاهی اسلامیه در ایران و خانات ممالک گوید

فر و گرفته گیتی را بیل غوغای و کوه و در
شخ از نسیرین هوا از زمین از گل تل از سیر
له ابر و اقوان و لاله و شاه اسپرم سنی
عقیق و گهر بادست و پیر و زه را ماند
ز صنع ایزدی بخوند مات و با نم و جیرا
کنون کز بنیل و شمشاد و بلغ و بوستان دارد
بصحن باغ و طرف رابع و زیر سر و پای جو
بویره با بیتی مشکول و شوخ و شک و بی پروا
سمن خوی و سمن بوی و سمن روی و سمن سما
برش و یافرش زیبا قدش طوی خدش خبت
بیانکش بسیار خوش بود و لکش بخو آتش
چو سیم سر و من کش مت روی و روی و چو
کفش ز یکین و کش سنگین و کش سنگین و کش شری
دو هاروت و دو ماروت و دو کلبرک و دو مر جانش
در است از غم و لذت و فکر و خیال او

نم ابر و دم باد و آفت برق و غوغا تندر
در اصل با او شاهان چشم و دیده تاج و طوطی پر
عوا اسود زین امیق و من اهر چمن انضهر
شقیق و شبنماید و بوستان افروز و سینبر
اگر روشا اگر از رنگ اگرانی اگر آذر
چمن تزیین من نگین زین آیین این نور
زبان گام و بگو کام و بخور جام و کیش ساغر
سخن پرداز و خوش آواز و افسون ساز و جلیت
بری طبع و پر زاده و پری چهر و پری پیکر
نقش روشن خطش روشن و کشش گلش گلش شکر
پیشم آمو نقد ناز و بخد بنو بخله عنبه
مردوشن شب تازی گل سوزی می احر
بخوتوسن بر و سوسن رخ گلشن متن سر سر
راز خواب و پراز تاب و پراز تاب و پراز شکر
تفائل دو یاد گل عواد دل مونس و سر

ز نقش چون انار و نار و مار و اژدها دام
 و لیکن باز از و شام که سال ماه و روز و شب
 طراز تاج و تخت و دین و دولت المردیش
 ملک اصل و ملک نسل و ملک هم و ملک آفت
 عدو بند و طغر مند و سپهر جوی و سپهر پیشه
 قوی حال و قوی یال و قوی بال و قوی باز
 شهنشاهی که بت او را بطوع و طبع و جان و
 حقایق تو ان و قایق و ان معارک و بار کن
 ز فیض فضل و فر لیل و خلق خوب و خلق خراب
 برای و فکرت و طبع و ضمیر شرح جاد و ان بینی
 ز بی ای ترین و اندام چشم و جسم بد و جاست
 حام فر و مال و محبت و اقبال از زاید
 و آرزوی که گوش و بوش و جان و ان چشم
 ز هم تیر و تیغ و گرز و گویا ل کوان گردد
 خراش سنگ و پاشد گرد و نیزه خاک و سبند
 بلا کاز و بدن آهن سنان آتش زین کوره
 و لیرا از پی جنگ و نبرد و فتنه و غوغا
 تو چون سپر و پلنگ و پیل و طغر عام از کس نمی
 نیرت و دمی چالاک و چیت و چایک چیر
 سرین و سم و ساق و سینه و کتف و میان
 دم اندام و یال و باز و زین و رکاب او

بری گفته ولی گفته تنی جفته قدی چنبر
 بطوع و طبع و جان و دل شنای فکند از بر
 که جوید نام و راند کام و پاشد سیم و نخت زرد
 ملک طبع و ملک خوی و ملک روی و ملک سر
 عطا بخش و صبا بخش و ساق و سنا گستر
 جها بخوی و جها بگیر و جها دار و جها داو
 قضا اربع قدر طالع ملک خادم ملک چاکر
 فلک پایه گر نمایه با سایه مالون فر
 دلش صافی کفش کافی دیش شانی خوش انور
 خرد منتون منر کنون شغف مضرب و شرفی مضمر
 عصب زنجیر درگ شمشیر و شرکان تیر و نشت
 سپر آهن قضا قبضه شرف صیقل طغر جوهر
 غوکوس و تگ خش و سر گرز و دم خنجر
 قضا با هم قدر حیران زمان عاجز زمین مضطر
 بسم اشوب هم ابرش بتگ او هم نعل اشقر
 تیر چاک و سپر سندان نفس و دم سرک آهنگر
 روان و صف و هان پرف سابر کف سپر بر
 کتف تیغ و سپر خفتان بن و رع و سبر مغفر
 شمش آتش و زین کوب و ره انجام قوی بگر
 سلبر و تخت و بار یک فرخ و فر به طلا نگر
 شرع و زورق و طلا و تون و عرشه و تگر

پیش باد و شمشندان تنش ابرو کش طوقا
 یک آهنگ جنگ غم و جنبش رکندانی
 یک ناور و زخم و کله چیش ز هم وتری
 بدست از سهم تیر و تیغ و گرز و بزرگ انداز
 شهاقانی از دور و غم در سنج و الم گشته
 سز و کز فیض و فضل و بود و بدلت زمین پس
 نید و حمد و مدح و بگو و توصیفت گرش باشد
 الاماد اید و غیره الامار و بد و ریزد
 سو و دشمن و بدگوی و بدخواه و با او
 بال و ماور و شب بو و بدخواه با او

کفش برف و خویش باران و شوق و خوش تن
 دو صد دیو و دو صد کوی و دو صد نیو و دو صد
 دو صد پیل و دو صد شیر و دو صد بر و دو صد اژدر
 شان قارن سپهرترین کمان بهن کمر نوز
 قدش جنگ و تنش تار و دمش تانی و دشمن
 نهالش رخ و خیش شاخ و شاخس بزرگ برتن
 میله آه شجر خامه فلک نامه جهان دفتر
 نم از آب و تف از نار و گل از خاک و خس از صحر
 بسر خاک و چشم آب و لب از و بل آذر
 کجک بر سر نجک و دل حکم بالی نجک بستر

فی اسططات

و پیش و سنا از شیر پیری و دست گویا که بر می و بیجا نام خسته
 شمشیر کا مگاز از شیرین و ما جا او ام الت اقبال گوید

بقدرت است از سر بطرف چو سار
 زنگ اگر ندیده چنان جهد شرار
 که چون شراره جهد زنگ کو سار
 نداناز کو و که شکوفه از چسب پیر شد
 دریا گشته حورین ز زلف خویش تار
 بر گهای لالین میسان لاله زار
 نخزده شیر عارضش چرا بزرگ شیر شد

گنابرم که بچو من بدام غم اسیر شد	ز پانگنده دلبرشس چو خوب و نگیر شد
بلی چنین بزدل	ز عاشقان نگارم
درین بهار هر کس هوای راغ داروا	بیاد باغ طلعی خیال باغ داروا
بیتیره شب ز جام می کف چراع داروا	همین دل منت و بس که درو و اوع داروا
جگر چو لاله پرز خون	ز عشق گل غدارم
بهار را چه میکنم چه شد ز بر بهار من	کناره کردم از جهان چو او شد از کنای من
خوشا و خرم آندهی که بود یار یار من	دو زلف مشکبار او بچشم اشکبار من
چو چشمه که اندرو	شنا کنند مارم
غزال شکوی من ز من خطا چه دیده	که همچو آهوان همین از آن خطا چه دیده
بنفشه بوی من چرا بجز آرمیده	نشاط سینه بروه باط کینه چیده
باز نقل آشتی	بس است گیر و دارم
بصلح در کنارم از دشمنی کناره کن	دلت ره آر نمید بد دوست انتشاره کن
ویا چو سحر رشته زلف خویش پاره کن	براد به بند صد گره و آن پس اتخار کن
دست عاخر آلم	ز رخ انتظارم
نه دلبری کم بر رخس بیار او نظر کنم	نه محرمی که پیش او حدیث عشق سه کنم
نه بهدی که بکشدش ز حال خود خبر کنم	نه باده محبتی که زو دلغ ترک کنم
نه طبع را فرغ نمی	که تن و هم بکارم
کسی نبرد هم خبر که کیستم چه کاره ام	نه بنفیسیم نه محنتب نه زنده باده خواره ام
نه خادم مساجدم نه موزن مناره ام	نه که خدای جوشقان شغال ز دراره ام
نه مستخیر و اتمم	نه جزو مستشارم
بهشت را چه میکنم تبا بهشت من تویی	بهار و باغ من تویی ریاض و کشتی من تویی

بدل نه غایبی زمین که در سرت من قوی
 چو بود با تبار
 زمین ز سبزه خطت بحر می چین شود
 سمن چه بنگرد رخت بجان و دلش من شود
 نگاری از نگار

که با بت لهر زوا بختلی نیس زوا
 ز اضطراب عشق تو چو آسمان بر زوا
 بیان خاکسار
 ز چشم خویش می فتان ز فعل خود پیالده
 ز بجز نقل لبه مرا لبیب حوالده
 برای میگار

نهال را چه میکنم که ز ایل غرس نیستم
 بجز کشت عمر خود کم از ترس نیستم
 همی ز کشت زار
 بیارگاه تهمتن بزم طوس منجورم
 شراب گبر پیشم می جو طوس منجورم
 برگ گوشتار

چو سال تازه میشدی می قدیم داشتیم
 دل جو او پر سهر کف کریم داشتیم
 گذشت روزگار
 بیچ روی غمی ز بیچ کس نمی کشتم

کین هر آنچه میکنی که سر نوشت من قوی
 نهفته در عروق من
 دمن ز خنده لببت عشق ز امین شود
 چمن ز جلوه رخت پر از گل سمن شود
 از آنکه ننگ و چه تو

به پیش شکر لببت چه دم زند طبر زوا
 خیال عشق روی اگر زمین بود زوا
 همی بوست دم
 بت دو هفت سال من مرا می دو سالده
 نگار لاله چمن می بزنگ لالده
 که واجبست نقل و همی

بهل کتاب را بهم که مردورس نیستم
 شرابم آشکارود که مرد ترس نیستم
 که منع جانور کند
 من از شراب بخورم بیانگ کوس منجورم
 پیاله های ده سنی علی روس منجورم
 ز جو گیم که خوشم

الا چه سالها که من می و ندیم داشتیم
 پیاله ها و جامها ز زرو سیم داشتیم
 چو خوش نماز و ختم
 کنون هم ارچه غلسم ز دل نفس نیشتم

فغان ز جور نبیتی بد اور سس تیکشتم
مگر بد آنکه صدرم
صفتی که از صفا بهشت جاودان بود
فرشته زمین بود ستاره زماں بود
کلیش نوش حمتش
سپهر عصمت و حیا که شاه اوست ماه او
سپهر درقبای او ستاره در کلاه او
بخور ازین شیر افش
یکانه که از شرف و دو عالمند چاکر کشش
پینج حس شش جهت تبارفت اخترش
تخلوع داده بهم وزر
میان بدر و چهر او بیس بود مپایینش
ولیک بدر چهر او گماں بر مپراینه
خود از خرد شنیده هم
بحکم شرع احمدی رواست اجتناب او
جیای او حجاب و عفاف او نقاب او
شعاع نور طلعتش
زهی فلک به بندگی ستاده پیش روی تو
تو عقل عالمی از کسی ندیده روی تو
زبان بشکر جنت
خصایل جمیل تو به هر هر که بنگرد

کشیدم ار چه پیش ازین ازین سپس نمکشتم
رمانده ز افتقارم
کریمیه که از کرم حساب ز رفتنش بود
عفاف اوست که زازل حجاب صیم جان بود
مغون زیش خارم
شهی که هست زور و شب زمانه درینا جاو
الانزاده ادوری شهری قرین شاه او
سزاست افتخارم
ز کائنات منتخب سه روح و چهار گوهرش
بهشت خلد و نه فلک نکلند و سار بهر شمس
نه و نه صد هزارم
از آنکه بدر هر کسی به بنیدشش معاینه
که عکس هم نیکنند چون نقش جاں در آینه
بر این حدیث بارم
و گرنه بهر ستر رخ چه لازم اجتناب او
و گرنه شرم او بدی حجاب آفتاب او
شکافنی حیدارم
بهشت عدن آیتی ز خلق مشکبوی تو
نہاں ز چشم و در میاں همیشه گفتگوی تو
کشاده شمشیر خوارم
وجود کائنات را او گر بهیچ نشود

بخت وجود تو زبخت نیست بگذرو

چو زده آفتاب را بچشم زنی آورد

بچهره اشس بهارم

همی ز وجد شکفت

برای طول عمر خود بخویشتن دعا کنم
که آت را بجان و دل ثنا بعملم کنم

ز بهر آنکه هر نفس ترا بجان شنا کنم
حیات جادو اندر انتمنی از خدا کنم

فرسمت شمارم

ز گوهر ثنای خود

چه ضرغام از این آن که صرف آدمی توانی

چه بنتم ز سر دمان که اصل مردمی توانی

بجان عمر سیدگان بهار یعنی توانی

جهان بر طلال راهبشت خرمی توانی

هی نشاند از من برود زن شمارم

ختم شد